

TAALBELEIDSPLAN KKC

JUNI 2025

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Wat voor document is dit en waarom stellen we het op?	3
1.2	Wat voor school is het KKC?	4
2	Taalbeleid: definitie, visie en doelen	5
2.1	Definitie	5
2.2	Visie en doelen	5
3	Waar staan we nu?.....	7
3.1	CITO-VAS.....	7
3.2	Benchmark examenresultaten.....	9
3.3	Wat doen we al en wat gaan we nog meer doen?.....	9
4	Coördinator en Werkgroep Taalbeleid.....	11
5	Rol van ouders, leerlingen, docenten en vaksecties	12
5.1	Rol van ouders	12
5.2	Rol van de leerling	12
5.3	Rol van de docenten en de vaksecties	13
6	Bijlagen.....	14
6.1	Taalkaart (eindconcept)	14
6.2	Inzet Cito volgsysteem voor 123 havo en vwo '24-'25.....	15
6.3	Protocol NT2-leerlingen op het Keizer Karel College	17

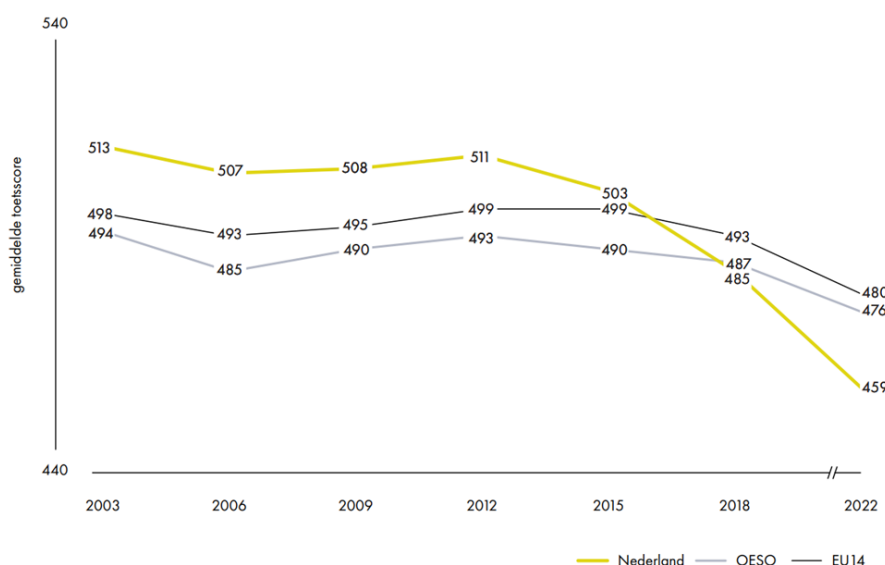
1 Inleiding

1.1 Wat voor document is dit en waarom stellen we het op?

Dit document is een 2e versie van het taalbeleidsplan en geeft richting aan activiteiten van alle medewerkers in relatie tot taal. Dit plan is nog een vrij 'smal' taalbeleidsplan (zie hoofdstuk 2) en is bedoeld als fundament om op verder te bouwen. Dit beleidsplan is een levend document, dus een momentopname en wordt indien nodig jaarlijks - op basis van nieuwe (wetenschappelijke) feiten, inzichten en ervaringen (evidence-based) - geactualiseerd en bijgesteld.

Net als in de rest van Nederland zien we de afgelopen jaren steeds meer leerlingen die wel het vermogen tot leren en presteren hebben op havo- en vwo-niveau maar die vaak moeite hebben met het lezen en begrijpen van teksten (zie grafiek x). Uit het PISA (2019) onderzoek blijkt na 2015 een significante daling van de Nederlandse leesvaardigheidsscore. OESO- en EU-gemiddelden dalen na 2018 ook significant, maar minder sterk. In 2022 maar 1 EU-land en 7 OESO landen die lager scoren dan Nederland. Deze trend is het sterkst bij vmbo-leerlingen en kinderen met laagopgeleide ouders. Jongens scoren gemiddeld ca. 50 punten lager dan meisjes, maar de afname van de score is voor beide groepen min of meer gelijk.

Grafiek x. Gemiddelde toetsscores leesvaardigheid PISA-2003 t/m PISA-2022 (Nederland, OESO, EU14)

Aangezien al het leren bij lezen begint, is dit een ontwikkeling die omgebogen moet worden. Taal en denken kunnen niet los gezien worden van elkaar, zoals wordt weerspiegeld in de definitie die de OECD (2019, p28) hanteert voor leesvaardigheid: *“Leesvaardigheid is het begrijpen van, gebruiken van, evalueren van, reflecteren op en omgaan met teksten om je doelen te bereiken, je kennis en potentieel te verruimen en deel te nemen aan de maatschappij.”*

Op alle niveaus en bij alle schoolvakken gebruiken docenten taal als middel om de vakinhoud aan leerlingen over te brengen. Ook bij de exacte vakken zien we een tendens om de leerstof in (talige) context aan te bieden en ook bij het CE zien we dat bij de exacte vakken de opdrachten steeds ‘taliger’ worden. Leerlingen moeten bij alle vakken de taal van het vak mondeling en schriftelijk leren gebruiken om leerstof te verwerven, te verwerken en te laten zien wat ze ermee kunnen. Daarvoor is het nodig dat leerlingen over het benodigde taalniveau beschikken. Cijfers met betrekking tot het Keizer Karel College (hierna KKC) hierover ontbreken grotendeels, maar we vermoeden dat leesvaardigheid en leesplezier onder KKC-leerlingen afnemen en dat het taalbewustzijn onder docenten beter kan.

CITO-VAS-resultaten van maart '24 lieten zien dat veel OB-leerlingen, zowel in havo als vwo, achterblijven op taal. De Onderwijsinspectie constateerde dat – hoewel er inmiddels een taalbeleidsplan beschikbaar was – een schoolbrede analyse van taalbehoeften van leerlingen en een gericht aanbod dat daarop aansluit ontbreekt en dat dit met name voor de havo-afdeling van belang is. De Inspectie gaf daarbij ook aan dat het KKC winst kan boeken door duidelijke afspraken te maken over de manier waarop vakdocenten in andere vakken dan Nederlands omgaan met taal.

Op het KKC wordt al veel gedaan ter verbetering van de taalbeheersing van leerlingen (zie hoofdstuk 3). Door met elkaar verder te werken aan en met een taalbeleidsplan willen we de samenhang tussen activiteiten verbeteren en beter verankeren.

1.2 Wat voor school is het KKC?

Het KKC is een school voor havo en vwo, met op havo en vwo een technasium en een gymnasium. De school heeft ca 160 medewerkers en 1900 leerlingen, waarvan de meeste vwo doen. De leerling populatie is in toenemende mate internationaal; in de gangen wordt ook regelmatig Engels gesproken. Ouders zijn over het algemeen ambitieus en hoog opgeleid.

Het KKC is een UNESCO-school, heeft een Erasmus-accreditatie, is begaafdheidsprofielschool en daarnaast opleidingsschool voor lerarenopleidingen (ROSA). Iedere docent doorloopt training in Didactisch Coachen (nu 6e tranche) en sinds 2024/'25 is ook intercollegiale coaching onderdeel van de gesprekscyclus. Samenwerking gebeurt vooral binnen secties, maar vakoverstijgend werken krijgt steeds meer vorm.

2 Taalbeleid: definitie, visie en doelen

2.1 Definitie

We hanteren de definitie van het SLO (2025) voor taalbeleid:

Taalbeleid is de structurele en strategische poging van een schoolteam om de onderwijspraktijk aan te passen aan de taalleerbehoeften van de leerlingen, met het oog op het bevorderen van hun algemene ontwikkeling en het verbeteren van hun onderwijsresultaten.

Het SLO onderscheidt twee typen taalbeleid: smal en breed. Smal taalbeleid richt zich op het wegwerken van deficiënties, de verbetering van taalfouten of het behalen van een bepaalde taaltoets. Dit taalbeleid is een vorm van achterstandsbeleid, waarbij taalvaardigheid 'smal' wordt opgevat: schoolse taalkennis (spelling, grammaticale regels) die wordt aangeboden, geoefend en getoetst wordt.

Breed taalbeleid richt zich volgens het SLO op de taalontwikkeling van alle leerlingen; elke leerling moet aan het eind van de opleiding een bepaald taalniveau hebben bereikt. De inhoud van de taalondersteuning sluit aan bij de rest van het curriculum. Taaldocenten en leraren van andere vakken werken hiertoe samen, bijvoorbeeld door afspraken te maken over het gewenste taalniveau, bijvoorbeeld in verslagen en werkstukken. Taalontwikkelen lesgeven of taalgericht vakonderwijs is in deze brede opvatting een eis aan alle docenten, die hierin worden begeleid en geschoold. De ontwikkeling van (vak)taal krijgt aandacht in elke les van elk schoolvak.

Volgens deze definities is op het KKC momenteel sprake van een smal taalbeleid. Het KKC richt zich nu vooral op het wegwerken van achterstanden en het begeleiden van leerlingen met een hulpvraag (bijvoorbeeld dyslexie of NT2-leerlingen, zie bijlagen). Daarnaast wordt het niveau van leerlingen in klas 1, 2 en 3 in kaart gebracht met behulp van het Cito-Volgadviessysteem (VAS) als basis voor extra hulp en ondersteuning en voor het verder ontwikkelen van taalbeleid op het KKC op schoolniveau.

2.2 Visie en doelen

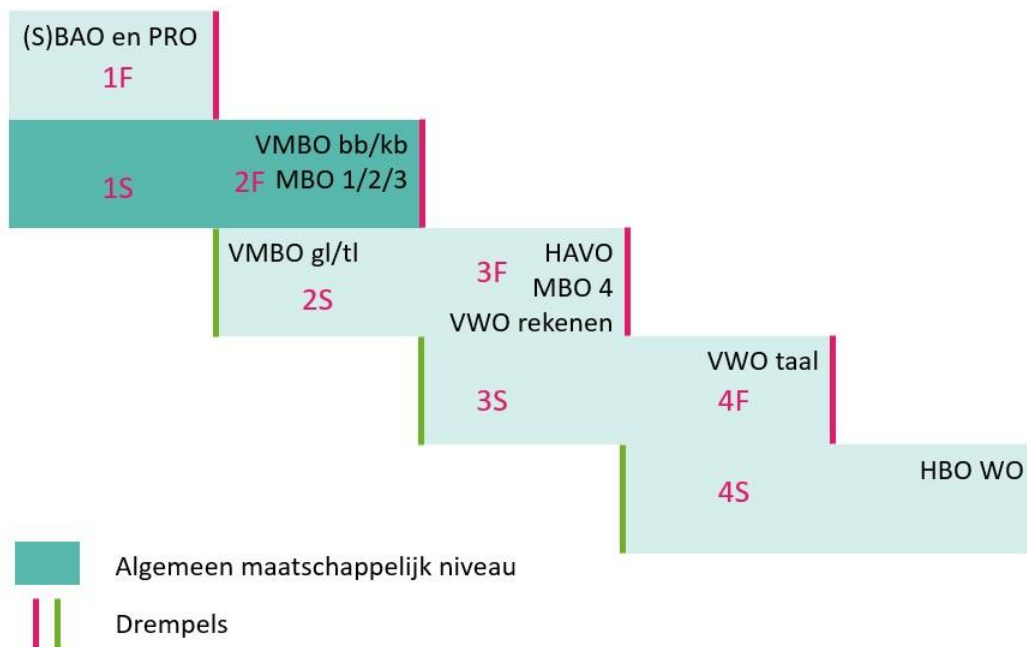
Uiteindelijk wil het KKC het taalbeleid verder ontwikkelen en verbreden, zodat alle docenten taalgericht vakonderwijs geven. Een breed taalbeleid kan niet op een andere manier dan in samenwerking met alle docenten en in gezamenlijke inspanning voor elkaar komen. Taalbeleid is pas effectief als het hele schoolteam erachter staat en meedoet aan de uitvoering ervan.

Het KKC wil als school bij de eindexamenresultaten op of boven de benchmark (Scholen op de kaart) scoren en wil dat de leerlingen in staat zijn op hun vervolgopleiding, in hun werkzame leven en hun sociale omgeving taalgebruik hanteren dat grammaticaal correct is. Zij kunnen leesbaar schrijven en mailen zonder spelfouten te maken. Daarnaast is het belangrijk dat leerlingen zich kunnen

uitdrukken op een manier die ertoe leidt dat zij aan kunnen geven wat zij vinden, denken en voelen. Taal is een middel om dit te bereiken. Taal is ook een middel om te leren.

Het KKC wil leerlingen op het verwachte niveau afleveren voor het examen en voor het vervolgonderwijs, conform het Referentiekader Taal. Dat betekent voor havo-leerlingen minimaal 3F en voor vwo-leerlingen minimaal 4F (zie ook afbeelding hieronder). Na het behalen van hun diploma moeten KKC-leerlingen een aansluitende vervolgopleiding succesvol kunnen starten.

Referentiekader | referentieniveaus

SLO, 2022

3 Waar staan we nu?

3.1 CITO-VAS

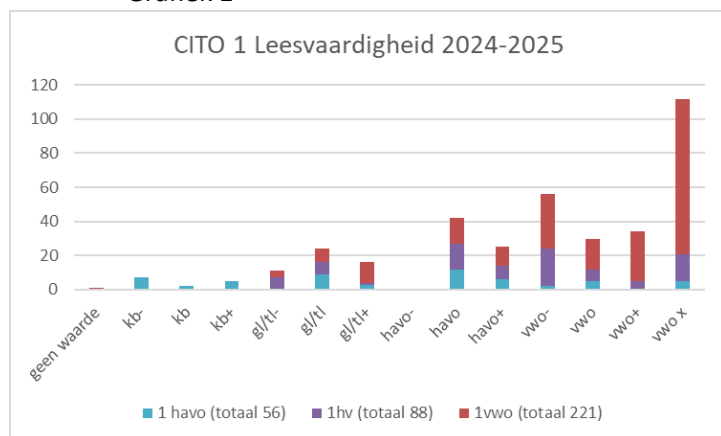
Op basis van de resultaten van CITO-VAS is een eerste analyse gedaan van leesvaardigheid en de woordenschat van leerlingen in de 1^e klas en welke referentieniveaus zij halen.

Grafieken 1 en 2 gaan over leesvaardigheid. Grafiek 1 laat per niveau zien hoeveel 1^e klas leerlingen dit halen, uitgesplitst naar havo, havo-vwo en vwo. Grafiek 2 laat zien hoeveel procent van de leerlingen onder, op of boven het niveau scoren waarop ze zijn ingedeeld in de 1^e klas.

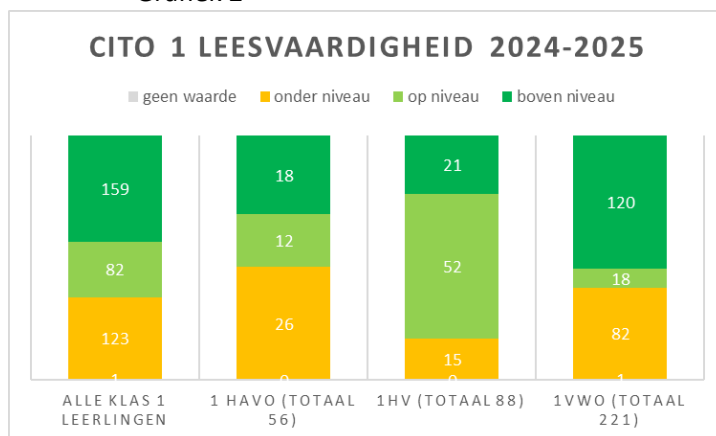
Grafiek 3 en 4 geven dezelfde informatie over de woordenschat-scores van 1^e klasleerlingen. Dit laat zien dat in alle klassen leerlingen zitten die onder het niveau van hun klas scoren. Dat geldt het sterkst voor de 1h-klassen.

Grafiek 5 laat zien wat de niveaus zijn die leerlingen halen voor de school als geheel en uitgesplitst naar havo, havo-vwo en vwo. Ca 18% van de brugklasleerlingen haalt lager dan 2F, 5% haalt niveau 1F niet. De meeste daarvan zitten in 1h: 46% van de 1h-leerlingen haalt in 2025 het 2F-niveau niet. Dit terwijl dat het vereiste niveau is van taalbeheersing en taalvaardigheid om succesvol te zijn in (school)vakken en een schoolloopbaan na het PO.

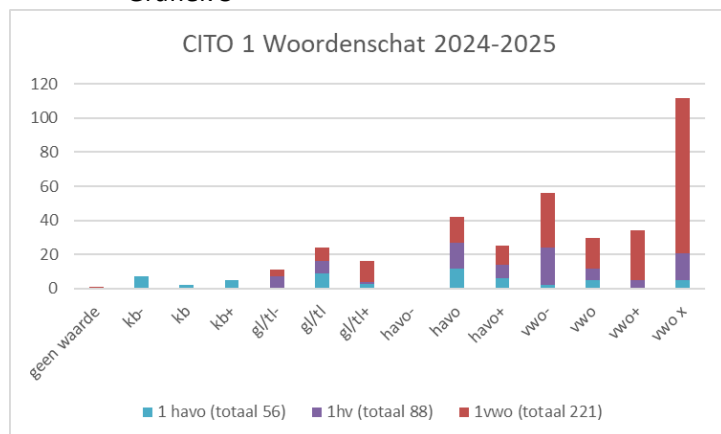
Grafiek 1

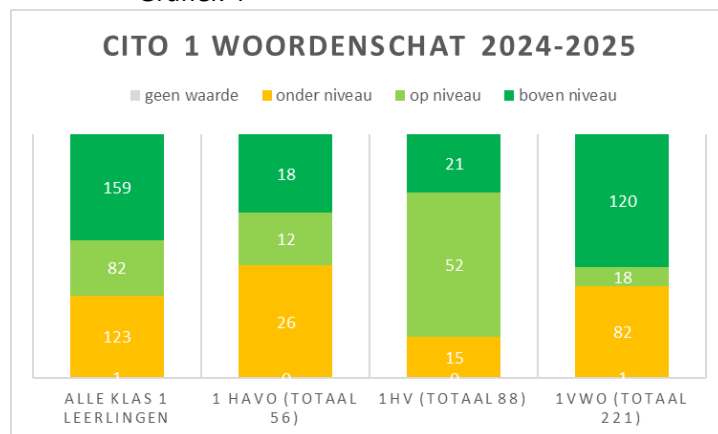
Grafiek 2

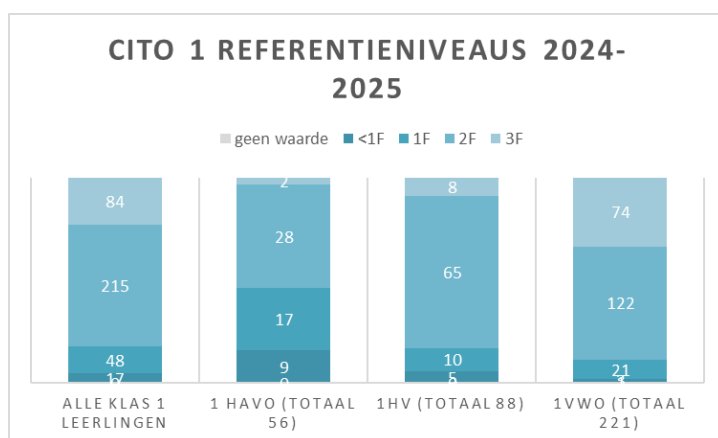
Grafiek 3

Grafiek 4

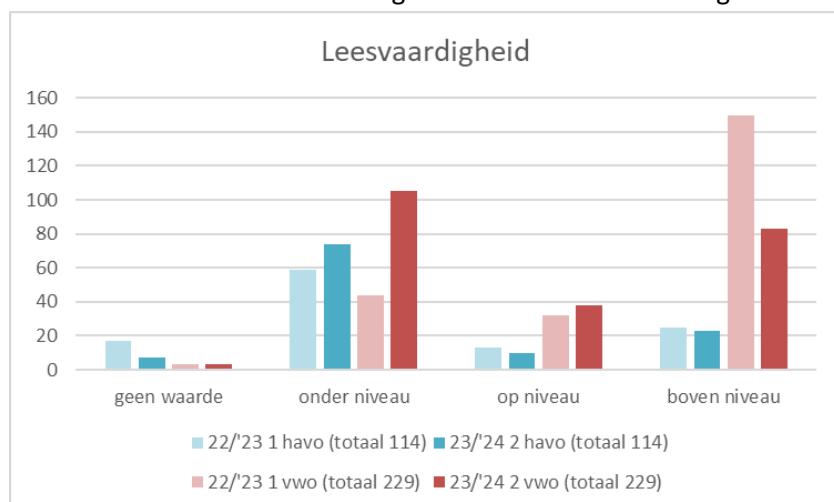

Grafiek 5

In grafiek 6 is op basis van de CITO-scores te zien dat de leesvaardigheid van leerlingen in 2 achtereenvolgende jaren zich niet volgens de verwachting lijkt te ontwikkelen: in de 2e klas scoren meer leerlingen onder het verwachte niveau dan in de 1e klas. Het verschil is vooral groot in de vwo-classes. Eén van de oorzaken zou kunnen zijn dat er nog geen gevolgen zijn bij uitval op de toetsen. Met een gericht aanbod kan dit worden ondervangen en indien nodig gerepareerd. Hiervoor wordt begin komend schooljaar een protocol ontwikkeld, zodat daar in komend schooljaar ('25-'26) mee gewerkt kan worden.

Grafiek 6 CITO 2 en 3 Leesvaardigheid in twee achtereenvolgende schooljaren.

3.2 Benchmark examenresultaten

Overall zijn de examenresultaten boven de benchmark (scholen op de kaart, resultaten '20-'21 t/m '23-'24)), maar we zien wel aandachtspunten als we kijken naar het vak Nederlands.

Examenresultaten voor Nederlands zijn de afgelopen jaren gelijk aan (havo) of blijven achter (mavo) bij de benchmark. Dit jaar zien we voor het eerst dat een deel van de havo hoger dan de benchmark scoort, maar met name 'incorrect taalgebruik' blijft een aandachtspunt. Vwo blijft achter op de benchmark. De sectie Nederland heeft naar aanleiding hiervan een aantal algemene aandachtspunten geformuleerd.

Voor de havo:

- Uitbreiden van woordenschat. Leerlingen maken zelf een lijst met relevante woorden. In de klas een sfeer creëren waarin leerlingen makkelijker vragen stellen over de betekenis van een woord als ze die niet weten.
- Zowel in 4 havo als 5 havo meer leesvaardigheid in het programma.

Voor het vwo:

- Uitbreiden woordenschat.
- Veel interessante, actuele artikelen aanbieden, dus meer lezen (in de klas). Ook voorbeelden laten zien van mooie, interessante betogen of beschouwingen.
- Kritisch kijken naar de lijn in het programma.
- Nieuwsquiz introduceren + discussie
- Examentraining verder ontwikkelen
- Link met het vak literatuur uitwerken

In een volgende versie van het taalbeleidsplan worden ook andere vakken waar taalvaardigheid van belang is meegenomen.

3.3 Wat doen we al en wat gaan we nog meer doen?

Op het KKC wordt al veel gedaan om de taalbeheersing en uitdrukkingsvaardigheid van leerlingen te verbeteren.

- De sectie Nederlands voert een actief leesbeleid. Zo hebben alle brugklassen een uur per week een leesuur en ook in de jaren na de brugklas wordt het lezen aangemoedigd en geoefend.
- Het vak Literatuur (geïntegreerd literatuuronderwijs) in de bovenbouw geeft aan dat het lezen, begrijpen en verwerken van literatuur als waardevol onderdeel van het curriculum wordt gezien binnen de school.

- De sectie maatschappijleer heeft in samenwerking met de secties Nederlands en Literatuur gekozen voor een projectmatige aanpak van het vak, waarbij ook de nadruk wordt gelegd op het belang van lezen en begrijpen van teksten en de beoordeling van de bronnen.
- Er is vakoverstijgend gewerkt aan een taalkaart (zie bijlage). Deze kaart wordt vanaf komend schooljaar ingezet in de onderbouwklassen met als doel om veel voorkomende taalfouten te voorkomen en om te helpen om goed geformuleerde antwoorden te geven op vragen over bronnen (tekst, figuren, grafieken, kaarten, tabellen).
- Een eerste inventarisatie van mogelijke interventies (deels nog nader afstemmen over haalbaarheid en aanpak + protocol maken). Bijvoorbeeld:
 - Met ingang van komend schooljaar werken leerlingen die uitvallen bij CITO's aan verbetering van leesvaardigheid en/of woordenschat tijdens KKC-uren mbv huidige lesmethoden Nederlands (Kern en Nieuw Nederlands + bijbehorende online licenties).
 - Altijd een boek mee en meer lezen, bijv. bij de start van iedere les (de eerste 4 a 5 minuten) of een leesuur voor alle klassen? Vakgericht of mag alles?
 - Een beoordelingskader voor spelling en schrijfvaardigheid bij toetsen en andere vormen van verslaglegging, bij ieder vak, niet alleen de talen.
 - Met ingang van 2025/'26 screening in 1^e klas in mentorlessen/ signalering door docenten en zo nodig aanvullende schrijftraining. Naast leesvaardigheid en woordenschat is het hebben van een leesbaar handschrift immers ook van belang voor het goed doorlopen van de schoolloopbaan en om te functioneren in de maatschappij. Alleen indien dat niet voldoende helpt: Typetuin.
 - Als daar aanleiding toe is, bijv. bij achterblijvende (CITO-)resultaten vergeleken met het schooladvies, nemen we contact op met basisscholen.
- Er is een NT2-docent bij het KKC in dienst die de leerlingen NT2- onderwijs geeft zolang zij daar recht op hebben. Aandachtspunt zijn NT2-leerlingen die al langer in Nederland wonen en thuis geen Nederlands spreken. In de bovenbouw blijken zij toch vaak tegen een taalachterstand aan te lopen.
- In de afgelopen jaren is door de secties van de moderne vreemde talen en de sectie Nederlands het dyslexieprotocol grondig herzien en aangepast en er is RT-begeleiding voor leerlingen met een diagnose dyslexie.
- En tot slot: bij de herziening van de onderwijstijd die uitmondde in een aanpassing van de lessentabel in het voorjaar van 2023, is ervoor gekozen om bij de kernvakken het aantal lesuren gelijk te houden.

4 Coördinator en Werkgroep Taalbeleid

Voor het systematisch ontwikkelen en implementeren van taalbeleid is op het KKC een taalcoördinator (100u) aangesteld, die sinds schooljaar '24/'25 onderdeel is van een werkgroep taalbeleid (in ontwikkeling). De bemensing van de werkgroep ligt nog niet volledig vast, maar ieder geval zijn de schoolleiding (ca 100u), de sectie Nederlands, enkele andere vaksecties (ca 50u pp) en NT2-ondersteuning (ca 100u) vertegenwoordigd.

Deze werkgroep heeft - in ieder geval de komende 3 jaar - als taak om het 'smalle' taalbeleidsplan uitwerken naar een breed taalbeleidsplan en te implementeren, waarbij alle docenten taalgericht vakonderwijs geven. Het komende schooljaar worden de werkgroep en het KKC daarbij ondersteund door een expertiseschool (Vlietland) in het kader van het programma Ontwikkelkracht (nog in afwachting van goedkeuring van de subsidieaanvraag, dd. 09-07-2025). De werkgroep heeft daarbij de volgende taken.

- Uitvoeren van activiteiten (vb. panelgesprekken, enquête, studiedag, taalscandag) met personeel en leerlingen voor de verkenning, prioritering en afbakening van de benodigde inhoud en reikwijdte van het taalbeleid.
- Bewaken van de taken rondom de jaarlijkse screenings op het gebied van taal en basisvaardigheden (organisatie planning, afname, resultaatanalyse).
- Opzetten van een gestructureerde aanpak (protocol) voor analyse van resultaten van CITO-VAS, toetsresultaten, etc. om trends en ontwikkelingen te helpen signaleren en onderbouwen en als basis te gebruiken voor gerichte interventies.
- Inventariseren, uitwerken, implementeren en evalueren van (nieuwe) interventies gericht op leerlingen en/of op docenten, ouders, etc.. Wat doen docenten nu al en wat kunnen we van elkaar leren?
- Bewaken dat alle vaksecties in hun vakwerkplan uitwerken hoe zij voor hun vak werken aan de versterking van de taalvaardigheid.
- Bewaken van de organisatie van een ouderavond van dyslectische, taalarme en NT-2-leerlingen aan het begin van het schooljaar om draagvlak en ondersteuning door ouders te bevorderen. Aandachtspunt zijn de ouders van NT2-leerlingen die al langer dan 6 jaar in Nederland wonen, waar thuis geen Nederlands wordt gesproken. Omdat ze al langer in Nederland wonen worden deze ouders niet betrokken, maar hun kinderen blijken in de bovenbouw toch vaak een taalachterstand te hebben.
- Ondersteuning van mentoren en docenten bij de interpretatie van toetsuitslagen en het inzetten van gerichte ondersteuning aan leerlingen.
- Gevraagd en ongevraagd adviseren van de schoolleiding over vervolgstappen in het taalbeleid.
- Communicatie in de school rondom taalbeleid.
- Samenwerking met de RT-afdeling binnen de school.

De taalcoördinator en/of de werkgroep taalbeleid kan bepaalde taken/activiteiten delegeren naar verschillende organisatieonderdelen en medewerkers binnen de school: zoals bijvoorbeeld het datateam, de afdeling ICT, roostermakers, afdelingsleiders en leerlingcoördinatoren.

5 Rol van ouders, leerlingen, docenten en vaksecties

5.1 Rol van ouders

//

Uit onderzoek blijkt dat ouders/verzorgers een grote rol spelen bij de taal- en leesontwikkeling van hun kind. Door samen het journaal te kijken, de krant door te nemen, door (aan tafel) gesprekken te voeren over de actualiteit en door het lezen van hun kinderen te stimuleren, bevorderen zij het taalniveau van hun kind.

Leerlingen die dyslectisch of taalarm zijn of voor wie Nederlands de tweede taal is en er thuis geen Nederlands wordt gesproken, moeten extra moeite doen om het verwachte lees-, spellings- en taalniveau te behalen. Van ouders/verzorgers verwachten we dat zij hun kind ondersteunen tijdens de extra inzet en het maken van 'leeskilometers'. Dit levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de leesvaardigheid. De RT- en de NT-2 docenten verzorgen hiervoor aan het begin van het schooljaar een ouderavond. Aandachtspunt zijn de ouders van NT2-leerlingen die al langer dan 6 jaar in Nederland wonen, waar thuis geen Nederlands wordt gesproken. Omdat ze al langer in Nederland wonen worden deze ouders niet betrokken, maar hun kinderen blijken in de bovenbouw toch vaak een taalachterstand te hebben.

Daarnaast hebben we een groeiende groep leerlingen die een slecht leesbaar handschrift hebben. Het KKC biedt hiervoor een handschriftcursus, waarbij ouders een belangrijke rol hebben om dit thuis te ondersteunen om resultaten daarvan te kunnen bestendigen.

5.2 Rol van de leerling

De leerling is de belangrijkste speler in de driehoek ouder-kind-school. Het gaat om het leerproces van de leerling en de inzet die de leerling hieraan wil geven. De leerling met achterstanden op het gebied van lezen, spelling en/of taal in brede zin, zal een extra inspanning moeten leveren. Het is aan de medewerkers van de school om deze leerling te begeleiden, uit te dagen en te motiveren. De leerling heeft een actieve rol in dit proces en weet op welke faciliteiten hij/zij recht heeft en levert extra inspanningen.

Wat gaan de leerlingen merken van het taalbeleid?

- Iedere onderbouwleerling ontvangt bij de start van het komende schooljaar de taalkaart.
- Voor CITO-VAS wordt een protocol uitgewerkt. Voor leerlingen die uitvallen op de CITO volgt een verplicht remediërend programma.
- Leerlingen spelen een rol in het programma van Ontwikkelkracht om het taalbeleid te verbeteren en verbreden.
- In ieder geval bij de lessen Nederlands wordt meer aandacht gevraagd voor verbreden van woordenschat en leesvaardigheid. De manier waarop wordt momenteel uitgewerkt.

- Ook bij andere taalrijke vakken besteden docenten aandacht aan taal en woordenschat, maar hier is nog geen schoolbrede gestructureerde aanpak voor. Afhankelijk van de uitkomsten van het Ontwikkelkracht-programma zullen leerlingen ook bij andere vakken en op andere plekken in de school gestimuleerd worden om met taal aan de slag te gaan.

5.3 Rol van de docenten en de vaksecties

De rol van docenten is cruciaal om leerlingen te motiveren en te interesseren om het juiste materiaal te gebruiken en om op een hoger niveau te komen. De rol van de mentor in klas 1, 2 en 3 is belangrijk bij de analyse, interpretatie en communicatie over de uitslagen van en het vervolg op de afname van Cito VAS.

Door communicatie over taalbeleid zal de bewustwording bij docenten toenemen over de invloed van het kennisniveau van de Nederlandse taal op de prestaties van hun leerlingen. Welke problemen signaleren ze bij leerlingen in verschillende taalvaardigheden? Is dat hetzelfde voor de gehele populatie of zijn er bij verschillende klassen verschillende problemen?

Gesprekken over het taalbeleid kunnen ook leiden tot bewustwording van hiaten of beperkingen in eigen kennis en vaardigheden. Waar lopen docenten daarbij tegenaan? Welke belemmeringen ervaren docenten?

Elk vak stelt eigen, specifieke eisen aan de leerling. Het doel van het taalbeleid op het KKC is uiteindelijk dat alle docenten zich hiervan bewust zijn en dat secties in hun eigen vakwerkplan duidelijk maken hoe zij leerlingen helpen om aan deze eisen te voldoen. Wat doen docenten zelf nu al? Welke suggesties hebben zij voor een gezamenlijke, vakoverstijgende aanpak?

6 Bijlagen

6.1 Taalkaart (eindconcept)

De taalkaart (geheugensteuntje) heeft de volgende doelen:

- verbetering uitdrukingsvaardigheid en voorkoming van veel gemaakte fouten;
- toepassen van een uniforme (vakoverstijgende) aanpak en leesstrategieën voor het beantwoorden van vragen over bronnen (tekst, grafieken, kaarten, afbeeldingen, etc.).

De taalkaart wordt met ingang van het volgende schooljaar ('25/'26) in de onderbouwklassen ingezet als geheugensteuntje bij werken aan opdrachten, (na)bespreken van (oefen)toetsen. In de les kan de theorie erachter worden uitgelegd en kunnen vakinhoudelijke aandachtspunten worden aangegeven. In de loop van het jaar wordt de taalkaart geëvalueerd onder collega's en leerlingen en waar nodig verbeterd.

Voor NT2-leerlingen wordt momenteel een specifieke NT2-taalkaart ontwikkeld.

TAALKAART

STAPPENPLAN (TOETS)VRAGEN BEANTWOORDEN AAN DE HAND VAN BRONNEN.

GLOBAAL LEZEN
Lees de titel, tussenkopjes en de rest van de bronnen en bepaal wat het onderwerp is: waar-over gaan de vraag en de bron(nen)?

VOORKENNIS ACTIVEREN
Wat weet ik over dit onderwerp, ook buiten deze vraag?

PRECIES LEZEN
1. De vraag* - welk soort antwoord wordt precies verwacht?
Markeer de begrippen en delen van de vraag die je nodig hebt in je antwoord.
2. De bron(nen) - markeer begrippen en delen van de bron die je nodig hebt in je antwoord.
Markeer ook woorden die je niet begrijpt.

REDENEREN, FORMULEREN, STRUCTUREREN**
Gebruik informatie uit de bron(nen) om je antwoord te bewijzen. Formuleer het antwoord in hele zinnen.

CHECK
Heb ik nu volledig antwoord gegeven op de vraag?

*** VEEL VOORKOMENDE SOORTEN VRAGEN**

- **Noem ... / Geef (aan) ...** - noem het gevraagde (aantal) verschijnsel(en), oorzaak/oorzaken, reden(en). Je antwoord kan kort zijn. Een uitleg of redenering is niet nodig.
- **Vergelijk a en b (en c) / Geef een verschil tussen a en b (en c)** - noem in je antwoord a en b (en c) en geef (onderscheidende) kenmerken van zowel a als b (als c).
- **Leg uit ... / Beredeneer ...** - je antwoord moet in ieder geval een **oorzaak/situatie beschrijving en/of één of meer gegevens** (uit een bron) bevatten en een gevolg of een conclusie.
- **Beschrijf** (in # (chronologische stappen) hoe een proces werkt - je antwoord moet (het gevraagde aantal) stappen omvatten in (chronologische volgorde).

**** STRUCTUREER JE ANTWOORDEN**

- Begin je antwoord met een samenvatting van de vraag.
- Begin iedere opgave op een nieuwe regel en sla tussen twee opgaven een regel over.
- Bestaat een antwoord uit meerdere onderdelen/stappen, begin dan ieder onderdeel op een nieuwe regel.

TAALKAART

CHECK DIT.....

als of dan?
... even groot als ... , ... groter dan ...

mijn(n), jou(w), u(w), hen/hun
dit is mijn rapport, dit rapport is van mij
dit is jouw boek, dit boek is van jou
dit is hun toets, die toets is van hen

sommige(n), enkele(n), vele(n), alle(n), beide(n)
dingen of dieren: sommige honden waren vies -> sommige waren vies
mensen: sommige leerlingen zijn te laat -> sommigen zijn te laat

meervoud
• accu's, opa's, penalty's, piano's, taxi's, tv's
• essays, cadeaus, cafés, machines
• ideeën, industrieën, bacteriën

samengestelde woorden
aan elkaar (eindexamen) behalve bij 'linkerbotsing' (diploma-uitreiking) of afkorting (vwo-advies)

hoofdletters en leestekens
Na afloop van het laatste lesuur voor de kerstvakantie, zei Jaïmy: "Joepie! Ik ga Eerste Kerstdag naar mijn familie in Aalsmeer."

-d of -t, -tte(n) of -dde(n)?
• Denk aan 't ex-fokschaap:
Het gebeurt / Het is gebeurd
• Toekomstige, tegenwoordige of (voltooid) verleden tijd:
Morgen laden we de auto vol /
Gisteren laadden we de auto vol /
De auto is volgeladen /
De volgeladen auto

wil of wilt
Ik wil een ijsje. Wil jij ook een ijsje?
Wilt u een ijsje? Hij wil geen ijsje.

de/het en die/dat
de toets die ...
het examen dat ...
de leraar die ...
het omaatje dat ...

en ook nog dit
ogenblik
onmiddellijk
interessant
parallel
sieraad
verrassen
daarentegen
gedachtengang
sterrenhemel
te allen tijde
namelijk
's ochtends
's Gravenhage

6.2 Inzet Cito volgsysteem voor 123 havo en vwo '24-'25

Waarom (doelen) en waar moet het een bijdrage aan leveren:

- Het inzichtelijk krijgen van het niveau van de leerlingen voor de basisvaardigheden t.b.v. het onderwijs.
- Vanuit de inspectie ligt de opdracht een volgsysteem te ontwikkelen dat inzicht geeft in het niveau voor de basisvaardigheden: Nederlands, Engels en Wiskunde.
- Leerlingen, ouders, mentoren en docenten kunnen de resultaten inzien en gebruiken voor het verbeteren en bijstellen van resultaten.

Wat wordt er afgenomen:

Het afnemen van een citotoets dat als volgsysteem wordt ingezet.

Elk vak bestaat uit 2 taken, dus in totaal betreft het 6 taken van 50 minuten, t.w.

- Taak 1 en 2: Nederlands lezen en woordenschat
- Taak 3 en 4: Engels lezen en woordenschat
- Taak 5 en 6: Rekenen-wiskunde

Aanpak. Hoe gaan we het uitvoeren en welke kosten zijn verbonden aan de afname:

- Het secretariaat zorgt voor de bestelling van de toetsen
- De roostermakers zullen de toetsen verwerken in het les- of toetsrooster.
- Afdelingsleiders zullen bericht sturen aan Iln, ouders en personeel
- De leerlingen maken de toetsen digitaal op het ingeroosterde moment
- ICT importeert de uitslagen en plaatst deze in Magister
- Mentoren zullen de resultaten delen met Iln en ouders en a.d.h.v. resultaten Iln en begeleiden in de totstandkoming van een reflectieverslag.
- Vakdocenten kunnen gegevens interpreteren voor hun vak.

De planning kan als volgt worden uitgevoerd:

- Leerjaar 1 -> **Toets 0** september
 Toets 1: april
- Leerjaar 2 -> **Toets 2:** februari
- Leerjaar 3 -> **Toets 3:** april

Het vervolg:

De rapportage van de uitslagen van Cito VAS worden in Magister opgenomen onder het tabblad Toetsen. Een overzicht van de scores per klas wordt ook zichtbaar onder het kopje 'begeleiding', tabblad' kwadrant.

- Leerlingen, docenten, mentoren en ouders krijgen inzicht in wat het niveau van hun basisvaardigheden is.
- Docenten kunnen resultaten hanteren voor hun onderwijs. De resultaten zullen in Magister onder het tabblad 'toetsen' worden geïmporteerd en beschikbaar zijn voor Iln, ouders, docenten en mentoren.
- Leerlingen kunnen de resultaten van de toetsen gebruiken als basis voor hun leerproces en t.b.v. reflectieverslag en zodoende zelfstandig en onder begeleiding, eigenaar worden van hun leerproces.

Plan voor '25-'26

Uitwerken protocol voor verplicht remediërend programma.

6.3 Protocol NT2-leerlingen op het Keizer Karel College

Schooljaar 2025-2026

1. Inleiding

Ongeveer 35% van de leerlingen op het KKC zijn (deels) van niet Nederlandse afkomst. Velen van hen gebruiken het Nederlands als tweede taal, afgekort NT2. Voor deze groep leerlingen is er specifiek beleid nodig, zowel qua begeleiding als faciliteiten. Het doel hiervan is, dat zij op hun eigen cognitieve niveau kunnen functioneren. Dit protocol is opgesteld om de begeleiding, faciliteiten, mogelijkheden en procedures vast te leggen.

2. Definitie van een NT2-leerling

NT2-leerlingen zijn leerlingen, die Nederlands als tweede taal hebben. Deze groep is divers wat betreft achtergrond, kennis en ontwikkelingsniveau. Kenmerkend is dat Nederlands niet hun moedertaal is. Op het KKC worden NT2-leerlingen als volgt omschreven:

- 1) Leerlingen die in Nederland geboren zijn en Nederlands onderwijs volgen, maar die thuis een andere taal spreken.
- 2) Leerlingen die op latere leeftijd naar Nederland zijn gekomen en/ of op latere leeftijd instromen in het Nederlands onderwijs, maar langer dan 6 jaar in Nederland wonen.
- 3) Leerlingen die korter dan 6 jaar Nederlandstalig onderwijs hebben gevolgd.

Al deze leerlingen kunnen voor taalondersteuning van de NT2-docent in aanmerking komen. Hiernaast zijn er aanvullende faciliteiten. Deze zijn onder het kopje *Ondersteuning en faciliteiten* uiteengezet.

3. Wettelijk kader

3.1 Wat kan en mag van de Inspectie

In onderstaand schema staat omschreven welke mogelijkheden er zijn voor nieuwkomersleerlingen. Dit omvat de groep leerlingen, die sinds maximaal 2 jaar in Nederland zijn. Onderstaande opties kunnen echter ook op overige NT2-leerlingen worden toegepast. Onder 3.2 wordt dit verder uiteengezet.

De nieuwkomers-leerling...	Wat kan en wat mag	Waar moet de school op letten	Toezicht
... wil ontheffing voor de tweede moderne vreemde taal	Er zijn mogelijkheden om ontheffing te krijgen voor Frans en Duits. Dit geldt voor leerlingen, die buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs hebben gevolgd en daarbij geen of weinig onderwijs in Frans of Duits hebben gekregen. Zij kunnen ontheffing krijgen voor Frans, Duits of beide talen in zowel de onderbouw als de bovenbouw. Bron: inrichtingsbesluit vwo-artikel 21, 22, 26n en 26e. In de bovenbouw is het vakkenpakket kleiner en kunnen enkele onderbouwwakken bewust ontweken worden.	Leerlingen kunnen via deze regel alleen ontheffing krijgen van de tweede moderne taal wanneer zij voor de eerste keer tot een school voor v mbo/ havo/ vwo zijn toegelaten en zijn geplaatst in een hoger leerjaar dan het eerste.	Het is de verantwoordelijkheid van de school dit per geval te bekijken. Hiervoor is geen toestemming vooraf van de inspectie nodig. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen met eenzelfde normatieve studielast. De keuze is afhankelijk van het aanbod van de school. Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffing mogelijk; de klassieke taal komt in plaats van de tweede moderne vreemde taal.
... wil minder lesuren of juist meer lesuren in één of meerdere vakken ¹	Er geldt voor de opleiding vmbo, havo en vwo sinds schooljaar 2015/ 2016 een urennorm voor de gehele opleiding, in plaats van een urennorm per jaar: - Vmbo: 3700 uur - Havo: 4700 uur - Vwo: 5700 uur Leerlingen hoeven niet allemaal dezelfde onderwijstijd volgens hetzelfde lesrooster te krijgen. Maatwerk op het gebied voor onderwijstijd is voor elke leerling mogelijk en kan op schoolniveau geregeld worden, zonder dat daarvoor (inspectie-)ontheffing nodig is. Er wordt, behalve voor lichamelijke oefening, niet landelijk voorgeschreven hoeveel lesuren		Basisprogramma Hoeveel uur de school per leerjaar programmeert en realiseert, is niet meer van belang voor toezicht en handhaving. Ook hoeft de school zich niet meer op leerling niveau te verantwoorden: Het gaat om het 'basisprogramma', dat alle leerlingen in principe kunnen volgen. Per schooljaar moet op ten minste 189 dagen onderwijs worden verzorgd. In het examenjaar kan

	alle leerlingen per vak moeten volgen. In de onderbouw kunnen vakken worden samengevoegd, zodat er meer ruimte in de onderbouw komt om de leerlingen voor te bereiden op hun profiel in de bovenbouw. Zolang er maar aan de kerndoelen in de onderbouw wordt voldaan en leerlingen aan het einde van de onderbouw nog álle profielen kunnen kiezen. Zie ook: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2015/10/27/wat-telt-mee-als-onderwijstijd		hiervan afgeweken worden en ook kan rekening gehouden worden met de vakantiespreiding: scholen in de regio met een korter schooljaar moeten ten minste 184 dagen onderwijs verzorgen.
... wil extra ondersteuning in de Nederlandse taal	Haal NT2 expertise in huis. Wees flexibel in onderwijstijd. Onderzoek of er de mogelijkheid is om bij bepaalde vakken minder lessen te volgen (of vakken te combineren), zodat er meer ruimte ontstaat voor extra onderwijstijd voor Nederlands.	De handreiking NT2 voor regulier onderwijs kan aan de docenten ondersteuning bieden. https://www.lowa.nl/wp-content/uploads/2021/10/VO-raad Nieuwkomers taal-in-vo-deel-1-2.pdf	
... wil dat de toetsen mondeling worden afgenomen ²	De wijze van afname van schooleigen toetsen en examens staat vrij. Dit houdt in dat toetsen en schoolexamens gedaan moeten worden, maar dat de toetsvorm zelf door de school bepaald mag worden. Dit wordt door de school vastgelegd in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA).	Het PTA is een wettelijk document en is voor een jaar vastgesteld. In het PTA staat beschreven wat een leerling moet kennen en kunnen. De school moet daarin concreet beschrijven wat men gaat doen. In de invulling heeft de school veel vrijheid, zie artikel 31 lid 2 en 3 van het Examenbesluit VO.	Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting wordt door de directeur voor 1 oktober toegezonden aan de Inspectie en verstrekt aan de kandidaten.

... wil bij toetsen of examens ondersteuning of meer tijd ten behoeve van de Nederlandse taal³	Nieuwkomers die ten hoogste 6 jaar onderwijs in Nederland hebben gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is mogen voor het Centraal examen gebruikmaken van: - de verlenging van de desbetreffende toets van het Centraal examen met ten hoogste 30 minuten - een verklarend woordenboek der Nederlandse taal en het woordenboek van de moedertaal naar het Nederlands bij het vak Nederlandse taal (en literatuur) en enig ander vak waarbij de Nederlandse taal van betekenis is. Bron: Eindexamenbesluit VO-artikel 55 voor overige toetsen mogen scholen dit zelf bepalen.		Het bevoegd gezag moet de Inspectie informeren over de afwijkende voorwaarden die worden toegepast bij deze leerlingen.
... wordt niet altijd meegenomen in de resultaten van de inspectie			Het nieuwe onderwijsresultatenmodel voorziet in de zogenaamde nieuwkomers (nieuwkomers zijn leerlingen die vreemdelingen zijn als bedoeld in artikel 1, onder m. van de Vreemdelingenwet 2000, en op 1 oktober van enig kalenderjaar korter dan twee jaar in Nederland verblijven). Voor de indicator 'Onderwijspositie in leerjaar 2 ten opzichte van advies PO tellen nieuwkomers alleen mee als van hen een basisschool advies bekend is.

			Bij de indicator 'Onderbouwsnelheid en Bovenbouwsucces' worden nieuwkomers buiten beschouwing gelaten. Wanneer nieuwkomers een regulier examen doen tellen zij gewoon mee bij de Centraal-examencijfers en dus ook voor de indicator 'Examencijfers'.
--	--	--	---

Bron: VO Raad. Meer kansen met maatwerk voor nieuwkomersleerlingen. Tips voor vo-scholen om onderwijs op maat te bieden aan nieuwkomersleerlingen.

3.2 Aanvullingen voor de overige NT2-leerlingen op het KKC

Voor de leerlingen, die korter dan 6 jaar in Nederland wonen, geldt eveneens dat zij bij toetsen en proefwerken **extra tijd** kunnen krijgen. Aan het begin van het schooljaar communiceert het secretariaat naar de mentoren en NT2-docent om welke leerlingen dit gaat. Hiernaast informeert het secretariaat de roostermakers, zodat zij de regeling bij de betreffende leerlingen in Magister kunnen vermelden en de NT2-leerlingen in het lokaal voor extra tijd kunnen plaatsnemen.

Voor alle (zowel de Nederlandse als de anderstalige) leerlingen in het Voortgezet Onderwijs geldt dat bij alle schriftelijke eindexamens en overige toetsen een eendelig verklarend **woordenboek** Nederlands is toegestaan. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruik worden gemaakt van een woordenboek van Nederlands naar de thuistaal van de kandidaat (bijv. Nederlands - Spaans) en/of een woordenboek van de thuistaal van de kandidaat naar het Nederlands (bijv. Spaans - Nederlands).⁴ Hiervoor maakt het niet uit hoe lang de leerling in Nederland naar school gaat. De leerling is zelf verantwoordelijk voor het aanschaffen en meebrengen van de woordenboeken.

4. Extra ondersteuning in de Nederlandse taal

In principe kunnen alle leerlingen met anderstalige ouders gebruik maken van de extra taalondersteuning. De ondersteuning wordt verzorgd door een NT2-docent. Bij nieuwe brugklassers screent de NT2-docent in het begin van het jaar de leerlingen op hun NT2-achtergrond. In overleg met de mentoren worden deze leerlingen vervolgens uitgenodigd voor een intake. De aanmeldingen van de overige leerlingen verloopt via de afdelingsleiders of mentoren. Er kan gedurende het hele jaar worden aangemeld. De mentor informeert de ouders van de betrokken leerlingen over de extra begeleiding.

Indien een leerling wil stoppen met de begeleiding, dan bespreekt hij/zij dat eerst met de NT2- docent. Vervolgens overlegt NT2- docent met de mentor over het vervolg. Ook informeert of overlegt de mentor met de ouders. Een overzicht van de leerlingen die begeleiding krijgen is te vinden op de personeelsportal onder 'Zorg en hulp'.

5. Organisatie, taken en verantwoordelijkheden

De verantwoordelijkheid van de NT2- leerlingen vallen onder de NT2- docent, die ook coördinerende taken heeft. Zij wordt aangestuurd door de schoolleider Kwaliteit, examen- en leerlingzaken.

De schoolleider

- Is verantwoordelijk voor het opzetten en aansturen van het beleid voor NT2- leerlingen
- Evalueert met de afdelingsleiders en/of de NT2- docent het NT2- beleid

De NT2- docent

- Screenshot de dossiers van de nieuw aangemelde brugklassers op mogelijk NT2- problematiek
- Begeleidt de NT2- leerlingen
- Behartigt de belangen van NT2- leerlingen en ziet erop toe, dat de leerlingen de compenserende en dispenserende maatregelen krijgen die hen toekomen
- Is aanspreekpunt voor mentoren, collega's en leerlingen met betrekking tot NT2
- Communiceert alle veranderingen en nieuwe afspraken met afdelingsleiders en legt dit vast in het protocol
- Stelt een lijst samen van de leerlingen, die begeleiding krijgen en communiceert dit naar de afdelingsleider en de betrokken mentoren. De lijst wordt tevens op de personeelsportal onder het kopje *NT2* geplaatst
- Coördineert het Peer-to-Peerproject. Middels dit project worden contacten tussen NT2- leerlingen en anders leerlingen van het KKC gestimuleerd
- Evalueert samen met de schoolleiding het NT2- beleid

De afdelingsleider

- Overlegt met de ISK over de instroomleerlingen en onderhoudt het contact
- Informeert de NT2- docent bij een (tussentijdse) aanmelding vanuit het ISK of anderszins
- Maakt, indien gewenst, gebruik van de expertise van de NT2- docent om samen een intake-gesprek met ouders en NT2- leerling te voeren
- Is eindverantwoordelijk betreft het toekennen van:
 - o Vrijstelling Frans in leerjaar 2 of 3
 - o Vrijstelling Duits in leerjaar 3
 - o Vrijstelling Frans of Duits in de bovenbouw van het vwo
 - o Extra tijd bij toetsen en het centraal examen

De mentor

- Checkt aan het begin van het schooljaar welke leerlingen van zijn/haar mentorklas NT2-leerlingen zijn en informeert de betrokken vakdocenten hierover
- Is het eerste aanspreekpunt voor de leerling, ouders en vakdocenten
- Monitort de resultaten van de leerling
- Signaleert taalproblemen en meldt dit bij de NT2- docent
- Zorgt ervoor dat leerlingen van het ISK vooraan in de klas komen te zitten
- Zorgt ervoor dat leerlingen van het ISK een buddy in de klas en in de pauze krijgen. De inspanning van de buddy kan tellen als een maatschappelijke stage
- Stimuleert de leerlingen die van het ISK komen om naar een sportvereniging te gaan, zodat de leerling ook buiten school wordt gestimuleerd Nederlands te spreken
- Overlegt met de NT2- docent als de leerling wil stoppen met de begeleiding

De vakdocent

- Houdt zich aan de afspraken die gemaakt zijn voor de NT2- leerlingen
- Stimuleert de interactie in de klas, zodat nieuwkomersleerlingen aan hun taalverwerving kunnen blijven werken
- Geeft, indien gewenst, extra ondersteuning in de les, bijvoorbeeld door extra uitleg bij lastige woorden en begrippen
- Staat de leerling toe een woordenboek te gebruiken
- Bespreekt toetsen, zoals gebruikelijk, met leerlingen na en geeft eventueel extra uitleg (met name qua woordenschat)
- De docent Nederlands signaleert taalproblemen en meldt dit bij de mentor

De leerling

- Zet zich maximaal in om te leren
- Zorgt ervoor, dat hij kan beschikken over de afgesproken faciliteiten (zoals een woordenboek)
- Meldt zich bij de mentor als de begeleiding niet goed verloopt

De ouders

- Moedigen hun kind aan en ondersteunen waar nodig, door een woordenboek aan te schaffen en eventueel door buiten schoolbegeleiding te organiseren
- Luisteren naar de signalen van hun kind en bespreken dit zo nodig met de mentor